

Otvorený archív Fraňa Štefunku

Trvanie výstavy:	6.10. 2022 – 25.2.2023 Výstava je sprístupnená bez vernisáže
Hlavný organizátor:	Turčianska galéria v Martine v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja
Miesto:	Turčianska galéria v Martine – prízemie
Autori:	Fraňo Štefunko, Juraj Gábor, Mário Nguyen
Kurátori:	Adam Galko, Patrik Krajčovič
Spolupráca:	Mário Nguyen, Peter Bukovský
Reprodukcie fotografií:	Slovenská národná knižnica - Literárny archív

Výstavu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia. Fond na podporu umenia je hlavným partnerom projektu.

Ak by sme sa prešli v roku 1978 po starej Kohútovej ulici v Martine, natrafili by sme na starý opustený ateliér po sochárovi Fraňovi Štefunkovi (1903 - 1974). V jeho vnútri by sme aj štyri roky od úmrtia autora našli sadrové modely sôch, súťažné návrhy na monumentálne súsošia, formy pre množstvo známych búst, medailí a reliéfov. Archív autora, ktorý celý svoj život zasvätil umeniu vo verejnom priestore, tu zostal ležať nedotknutý. Keď sa rozhodlo o zbúraní ateliéru z dôvodu novej výstavby, v priebehu niekoľkých dní musela rodina autora presťahovať celý archív do provizórnych priestorov. 11. augusta 1994 sa archív dostal ako dar do majetku Turčianskej galérie. Nákupnou komisiou na tvorbu zbierok v tom čase prešlo iba niekoľko zachovalých sôch. Sadrové plastiky a formy zostali iba ako súčasť archívu v postupne chátrajúcich priestoroch hospodárskeho dvora pri galérii.

Výstava v Turčianskej galérii je len prvou etapou, v rámci ktorej majú diváci možnosť nahliadnuť do archívu F. Štefunku. Nejde teda o klasickú výstavu, prezentujúcu samostatne adjustované diela, ale skôr poodhalenie zákulisia prípravy väčšieho výskumného projektu, ktorého výsledkom bude samostatná výstava F. Štefunku v roku 2023 v Turčianskej galérii v Martine a v Galérii Jána Koniarka v Trnave.

Zámerom výskumného projektu - Otvorený archív Fraňa Štefunku, je opätovná revízia obsahu archívu. Prehodnotiť dokumentačný alebo umelecko-historický význam jednotlivých artefaktov, a podľa stanovených kritérií zaradiť diela do dokumentačného alebo zbierkového fondu galérie, prípadne navrhnúť ich vyradenie z evidencie. Otvorený archív tiež vnímame aj ako dočasnú platformu pre voľnejšie narábanie s jeho obsahom, ktorý môže inšpirovať k vzniku nových diel. V tejto súvislosti bude počas trvania výstavy prebiehať malá sochárska rezidencia sochára a intermediálneho autora Juraja Gábora. Otvorený archív sa stal tiež príležitosťou pre výskum v oblasti digitalizovania artefaktov (objektov a foriem) prostredníctvom nových 3D technológií. Výstava zahŕňa vôbec prvý 3D odliatok sochárskej formy - busty chlapca, ktorá doposiaľ nie je evidovaná v žiadnej zbierke.

Výstava archívu je teda skôr procesuálnym dielom autorov a kurátorov, ktoré sa v priebehu trvania môže meniť. Otvára príležitosť nazrieť do ateliéru sochára, bez úplných popisov, datovania či umelecko-historického zaradenia diel. Úložný regál pre diela je zatiaľ jediným rámcom, ktorý ich dáva do vzájomných vzťahov, čím vytvára jedinečné a náhodné situácie nezaťažené dobovými kontextami.

Fraňo Štefunko (1903 -1974) - sochár, publicista, profesor na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (1949-1971). Študoval na Umelecko-priemyselnej škole v Prahe (1925-1930, prof. Š. Zálešák, K. Štipl, J. Mařatka). V roku 1932 sa natrvalo usadil v Martine. Bol sochárom tradicionalistickej, realistckej orientácie: ranné žánrové práce 30. rokov boli ovplyvnené optikou českého sociálneho civilizmu. Je autorom mnohých pomníkov a sôch vo verejnom priestore: pamätník Turčianskych dobrovoľníkov, Zbojnícka fontána, Pamätník SNP v Priekope, ale aj medailí, reliéfov a náhrobných kameňov na Národnom cintoríne v Martine. V roku 1968 bol ocenený titulom Národný umelec.

Juraj Gábor (1985) - vizuálny umelec , sochár - absolvent Katedry intermédií a multimédií Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave(2011). Po skončení školy strávil dôležitý rok v priestore Banská Stanica Contemporary (2011-2012). Tu v rámci úvodnej mesačnej rezidencie Aklimatizácia naplno započal témy pozorujúceho a vnímajúceho ľudského tela v krajine ktoré tvorivo rozpracúva do dnes. V roku 2012 získal cenu Igora Kalného udeľovanú mladému autorovi v rámci VI. Zlínskeho salónu mladých. Medzi rokmi 2011-2019 absolvoval niekoľko zahraničných a domácich rezidencií (Kórea, Česká republika, Slovensko). V rokoch 2014-2016 pôsobil vo Viedni v kamenárskej firme ako reprodukčný kamenosochár. V roku 2016 sa stal finalistom Ceny Oskára Čepana. V 2017 a neskôr v roku 2021 získal cenu Nadácie Tatra Banky v kategóriách Mladý tvorca a neskôr v hlavnej kategórii - Výtvarné umenie. V rokoch 2017-2022 pôsobil ako pedagóg Výtvarky na Stanici Žiliny-Záriečie a sprostredkovateľ výtvarného umenia v Novej Synagóge. Rovnako sa tu produkčne podieľal na zabezpečovaní kultúrneho programu a priebežne pracoval na diele Completing the Sphere, za ktorého koncepciu a realizáciu s tímom OZ Truc sphérique a spoluprácu s umelcami a kurátormi získal cenu Biela kocka od poroty Rady galérií a múzeí Slovenska. V čase písania tohto textu žije a tvorí ako slobodný umelec neďaleko Banskej Bystrice.